

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАБЛИЖЕНЕ ДО ПРИРОДИ ЛІСІВНИЦТВО» Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) Спеціальність: <u>Н4 «Лісове господарство»</u> Рік навчання: <u>1-й, семестр 1-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>Лісового та садово-паркового господарства</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	д. с.-г. н., професор Разанов Сергій Федорович
Контактна інформація лектора (e-mail)	<u>razanov@vsau.vin.ua</u>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Наближене до природи лісівництво» є обов'язковою компонентою ОПП Лісове господарство.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 26 год.; практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 70 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з дисципліни: «Лісівництво».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні дисциплін: «Лісова типологія», «Технологія лісокультурного виробництва», «Лісова політика», «Управління лісогосподарським виробництвом» та під час виробничої практики.

Призначення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Наближене до природи лісівництво» спрямована на формування у здобувачів знань та навичок щодо сучасних концепцій, принципів та методів ведення лісового господарства, що ґрунтуються на імітації природних процесів, збереженні біорізноманіття, стійкості та продуктивності лісових екосистем; інтеграції екологічних і господарських підходів, формуванню екологічного мислення майбутніх фахівців та їхній готовності впроваджувати методи сталого розвитку у практику лісового господарства.

Освітня компонента «Наближене до природи лісівництво» формує знання, уміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця зі спеціальності Лісове господарство.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни – набуття здобувачами фундаментальних знань про закономірності розвитку та функціонування лісових екосистем, сучасні принципи наближеного до природи лісівництва, методи їх практичного застосування у відновленні, догляді та формуванні стійких, продуктивних і біологічно різноманітних насаджень.

Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних основ щодо організації та ведення лісового господарства, за якої досягається безперервне відновлення і формування максимально близьких до природних за структурою і генезисом деревостанів; вивчення сучасних підходів до відновлення біорізноманіття, збереження генофонду лісових порід та підвищення стійкості лісів до змін клімату.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими) компетенціями, зокрема:

Інтегральна компетенція (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.

Загальні компетенції (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (СК):

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 2. Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природнокліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами

різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

СК 4. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

РН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 4. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

РН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

РН 8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

РН 12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills) такі як: комунікативність (робота з інформаційними джерелами), лідерські навички (реалізуються через створення здобувачами презентаційних матеріалів, написання індивідуальних завдань на задану тематику, презентування та обговорення індивідуальних завдань у групі).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ пор.	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Концептуальні засади наближеного до природи лісівництва.	2	2	5
2	Структурна організація пралісів і їх динаміка	2	2	5
3	Лісосічне господарювання та формування структури насаджень	2	2	5
4	Підходи наближеного до природи лісівництва при лісосічному господарюванні	2	2	5
5	Наближене до природи лісівництво у вибірковому лісі	2	2	5
6	Підходи до наближеного до природи лісівництва в лісах різних класів віку	2	2	5
7	Еколого-лісівничі аспекти наближеного до природи лісівництва	2	2	5
8	Принципи наближеного до природи лісівництва	2	2	6
9	Можливості та проблеми застосування вибіркового господарювання у шпилькових і листяних лісах	2	2	6
10	Умови для впровадження наближеного до природи лісівництва	2	2	6
11	Технологічні та цифрові передумови застосування наближеного до природи лісівництва – інновації в лісовому та мисливському господарстві	2	2	6
12	Практичне застосування наближеного до природи лісівництва	2	2	6
13	Наближене до природи лісівництво – основа сталого ведення лісового господарства в Україні	2	0	5
Разом		26	24	70

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Вивчення питань, що виносяться на самостійне опрацювання	40	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка до лекційних та практичних занять	10	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	10	2 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт і тестування	10	2 рази на семестр	Тестування
Разом		70		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Дребот О.І., Фурдичко О.І., Бобко А.М. Історичні аспекти розвитку державного лісівництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 20. С. 18-26.
2. Дребот О.І., Яремко О. П., Бондар В. Н. Сучасний стан і аспекти розвитку лісівництва та лісогосподарського виробництва в Україні. *Економіка та держава*. 2022. № 7. С. 22-31.
3. Екологія лісів, навч. посібн./Адаменко С.А. Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. 222 с.
4. Жежкун А. М. Групово-поступові рубки у сосняках Східного Полісся як важлива складова організації наближеного до природи лісівництва *Наукові праці Лісівничої академії наук України*. 2023. Вип. 25. С. 74-86.
5. Коваленко І.М. Лісова екологія з основами лісовідновлення та лісорозведення: підручник. Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2018. 240 с.
6. Криницький Г.Т., Чернявський М. В. Наближене до природи лісівництво – основа сталого ведення лісового господарства в Карпатському регіоні (досвід України і Словаччини). *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2015. Вип. 126. С. 52-59 .
7. Лавний В.В., Миклуш С. І., Крамарець В. О., Павлюк В. В. Наближене до природи лісівництво – основа сталого розвитку та багатофункціонального ведення лісового господарства в Україні (до 80-річчя від дня народження професора Григорія Криницького). *Наукові праці Лісівничої академії наук України*. 2023. Вип. 25. С. 187-191.
8. Ткач В.П., Тарнопільська О.М., Орлов О.О. Типи лісових формацій України в системі європейських класифікацій / за редакцією В. П. Ткача. Харків: Друкарня Мадрид, 2024. 415 с.

Додаткова література

1. Дребот О. І. Екологічні аспекти лісівництва Київської області в контексті збалансованого природокористування. *Збалансоване природокористування*. 2016. № 1. С. 62-67.
2. Дребот О.І., Фурдичко О.І., Бобко А.М. Проблеми організаційно-господарського управління лісогосподарським виробництвом у складі державного лісівництва України. *Агросвіт*. 2023. № 7-8. - С. 17-30.
3. Лавний В.В., Матусевич О.Б. Типологічна структура і продуктивність ялинових лісів Українських Карпат. *Наукові праці Лісівничої академії наук України*. 2022. Вип. 24. С. 66-78. DOI: <https://doi.org/10.15421/412206>.

4. Матусьяк М.В. Використання типологічного потенціалу основних лісотвірних порід в умовах Поділля. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Т. 29, № 2. С. 20-22. DOI: <https://doi.org/10.15421/40290203>.
5. Мусієнко С.І., Лук'янець В.А., Бондаренко В.В. Типологічне різноманіття рекреаційно-оздоровчих лісів Лівобережної України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2020. Т. 30, № 5. С. 31-35. DOI: <https://doi.org/10.36930/40300505>
6. Основи відновлення функціональної суті карпатських лісів. Ін-т екології Карпат, НАН України. Львів: Компанія "Манускрипт", 2016. 141 с.
7. Познякова С.І. Особливості формування лісових насаджень в різних типах лісу в ДП "Краснопільський агролісгосп". *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва. Серія : Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство, екологія ґрунтів*. 2020. № 1. С. 183-192.
8. Распопіна С.П., Біла Ю.М., Горошко В.В. Еколого-лісівнича оцінка відповідності складу запроектованих під лісорозведення лісових культур типам лісорослинних умов у степовому кліматі України. *Наукові праці Лісівничої академії наук України*. 2024. Вип. 27. С. 158-167. DOI: <https://doi.org/10.15421/412423>
9. Фурдичко О.І., Бондар В.Н. Державне лісівництво в Україні: стан розвитку і напрями вдосконалення його управління на шляху до прибутковості. *Збалансоване природокористування*. 2019. № 4. С. 5-16.
10. Фурдичко О.І., Дребот О.І., Яремко О.П., Бобко А.М. Стан розвитку природокористування в лісівництві для України: державні й регіональні проблеми щодо вдосконалення раціональності використання землі для вирощування лісу. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 64-72.
11. Фурдичко О.І., Яремко О.П. Нові аспекти лісівництва щодо лісогосподарського виробництва на прикладі економічного регіону "Поділля". *Збалансоване природокористування*. 2019. № 3. С. 5-15.

Інформаційні ресурси

1. ДП Вінницька лісова науково-дослідна станція. Веб-сайт: <http://vlnds.com.ua/main>
2. ДП «Ліси України». Веб-сайт: <https://e-forest.gov.ua/>
3. Український ордена «Знак пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького. Веб-сайт: <https://uriffm.org.ua/uk/news/800>
4. Вінницьке обласне комунальне спеціалізоване лісогосподарське підприємство Віноблаґроліс. Веб-сайт: <https://vinagrolis.com/about/>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3,5
2	Участь у роботі на практичних заняттях	12
3	Виконання контрольних робіт, тестування	8,5
4	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентацій за заданою проблемною тематикою)	6
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
5	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
6	Участь у роботі на практичних заняттях	12
7	Виконання контрольних робіт, тестування	9
8	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентацій за заданою проблемною тематикою)	6
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до екзамену.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів, як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни